

OVIDIU, 2000 DE ANI DE METAMORFOZE

UNIVERSITATEA
DIN CRAIOVA
FACULTATEA DE LITERE

SOCIETATEA DE STUDII CLASICE
DIN ROMÂNIA
FILIALA DIN CRAIOVA

OVIDIU 2000 DE ANI DE METAMORFOZE

Lucrările Colocviului Internațional

**RECEPTAREA ANTICHITĂȚII GRECO-LATINE
ÎN CULTURILE EUROPENE**

Ediția a IX-a
26-27 mai 2017
Craiova
ROMÂNIA

Volum coordonat de
Dana DINU
Cecilia Mihaela POPESCU
Mădălina STRECHIE

Editura Universitaria
Craiova, 2017

Copyright © 2017 Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Ovidiu - 2000 de ani de metamorfoze : lucrările Colocviului

internațional "Receptarea antichității greco-latine în culturile europene" : ediția a IX-a, 26-27 mai 2017 Craiova / vol. coord. de

Dana Dinu, Cecilia Mihaela Popescu, Mădălina Strehie. - Craiova :

Universitaria, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1287-7

I. Receptarea antichității greco-latine în culturile europene. Colocviu internațional (9 ; 2017 ; Craiova)

II. Dinu, Dana (coord.)

III. Popescu, Cecilia (coord.)

IV. Strehie, Mădălina (coord.)

008

Coperta I

Pictura: Metamorfoza lui Narcis

Coperta IV

Epitaful lui Ovidiu

NOTĂ: Autorii își asumă paternitatea, originalitatea, veridicitatea conținutului și deplina responsabilitate asupra lucrărilor proprii.

Prefață

Colocviul internațional dedicat receptării culturii greco-romane pe care îl organizează de zece ani Societatea de Studii Clasice din România, Filiala din Craiova, reprezentată de colectivul disciplinei de limbi clasice din cadrul Facultății de Litere a Universității din Craiova, care are și calitatea de coorganizator, a ajuns la a noua ediție în 2017.

Acesta este un an cu o semnificație deosebită pentru lumea clasică, pentru că este anul în care se împlinesc două milenii de când a intrat în eternitate, la Tomis, poetul latin Ovidiu. Comunitatea clasicistilor din întreaga lume s-a pregătit pentru a celebra bimilenarul, iar această ediție este un tribut adus poetului.

La invitația cu titlul *Ovidiu, două mii de ani de metamorfoze* lansată cu un an în urmă de către organizatori, au răspuns numeroși participanți. Majoritatea comunicărilor a fost inspirată de o tematică diversă - de la literatură și lingvistică la istorie și mitologie - în relație directă cu opera marelui poet latin. Pe lângă acestea, contribuțiile unui număr mai mic de autori s-au subordonat direcției tematice generale a colocviului și anume studiile de receptare a culturii greco-romane. Prin urmare, actele colocviului s-au desfășurat în două secțiuni principale: Studii ovidiene și Studii de receptare, căreia i s-a adăugat subsecția Varia.

Studiile ovidiene propriu-zise abordează opera poetului dintr-o diversitate de perspective și cu metode de investigare de asemenea variate, congruente cu tema aleasă. Astfel, unele dintre preocupările participanților au vizat o problemă care îl are în centru viața omului Ovidiu cu toate episoadele ei marcante: biografia, cauzele exilului și cadrul juridic al condamnării, contextul geo-politic în care era integrată colonia Tomisului în timpul exilului, relațiile cu lumea dacilor și efectele psihologice ale dificultății de adaptare la limba lor. Alte articole explorează teme referitoare la opera poetică a lui Ovidiu prin prisma unor personaje feminine, precum Briseis, Flora, a unor mituri și personaje mitologice, Daedalus sau Aeneas.

Evident, din spectrul de interes nu putea fi omisă erotica ovidiană, prezentă totuși subiacent și în articolele menționate, însă autorii care au ales această temă nu s-au orientat spre cunoscutele colecții de poeme centrate pe tematica amoroasă, cum sunt *Amores* sau *Ars amandi*, ci spre *Metamorfoze*, opera majoră a poetului latin salvată pentru posteritate într-un mod fericit, pentru că poetul însuși, într-un gest pe care l-a regretat apoi, o destinase focului chiar în noaptea plecării în exil, de unde nu avea nici un control asupra exemplarelor rămase în circulație: „... aceste versuri nu sunt cu totul distruse, ci există încă – bănuiesc că au fost scrise mai multe exemplare -, mă rog acum ca ele să supraviețuiască și să încante harnica odihnă a

cititorilor și să le amintească de mine”. Așa este, cititorii săi fideli le-au conservat, în ciuda posibilelor repercusiuni din partea împăratului.

Punctul de vedere comparatist este adoptat de mai mulți autori, demonstrând astfel că dialogul între creatori nu are granițe sau limbă și nici nu este limitat de timp.

Așa cum am spus, lucrările colocviului au cuprins și o secțiune în care a fost prezentată o serie de comunicări pe teme variate, unele din domeniul lingvistic având conexiune cu limba latină, iar altele cu un conținut divers, motiv pentru care le-am inclus în subsecțiunea Varia.

Această ediție a colocviului Receptarea antichității greco-latine în culturile europene a dovedit încă o dată interesul și atașamentul constant al unui număr important de participanți din lumea academică față de cultura clasică. Rezultatele unora dintre cercetările comunicate în timpul colocviului s-au transformat în articolele care însumate alcătuiesc volumul de față.

Dana DINU

Secțiunea I:
STUDII OVIDIENE

ON BRISEIS, THE OVIDIAN HEROINE

Panagiotis ASIMOPOULOS
HELLENIC MILITARY ACADEMY, GREECE

ABSTRACT

The famous «Heroides», the incomparable inspiration of sensitive Ovid are identified with the ideal intertextual incarnation and the harmonic artistic coupling of the Hesiodic catalogues, the Euripidean monologues and the Propertian elegies. «This playful poet of tender loves» performs a perfect result of cultural syncretism, whilst he supports an emerging genre in Latin literature.

Fifteen epistolic treatises in verses concerning mythical female figures reflect their wounded erotic feelings, although at the same time they function as an authentic invitation to their inconsistent lovers or unfaithful spouses. Furthermore, the Roman creator provides them with the adequate background in order to accomplish the significant upgrade of their universally acknowledged humble status. Against the strict framework of the male-dominated social fabric their beautified victimization and their recent reputable identity will contribute decisively to become clear that in essence these unfortunate beings surpass their heartless rulers.

The third Ovidian epistle is based on the eliciting factor of the shocking anger of theomorphic Peleus' son: Homeric Briseis makes a scathing denunciation of the coward abduction, the violent sexual exploitation, the brutal imprisonment of all the defenseless «barbarian» women by the «noble» Achaeans. With her multifaceted presence, the young Trojan girl attempts to achieve her individualized exhilaration in a dedicated and submissive partner.

At the same time with magnificent generosity she annuls the innate feminine shyness. Indeed, Briseis banishes the reasonable hatred towards the implacable enemy of her motherland and consciously defects. Turning a blind eye to the proverbial eroticism of her lover that is inherited by Zeus, the common progenitor of heroes and the archetypal pattern of sexual liberation she decides to assert his heart with unprecedented passion.

However, the arrogant conqueror, the merciless slaughterer of her loved persons in a fraudulent, almost cynical way that is inappropriate to his heroic ideal sidelines her. Provocatively he ignores her passionate epistle and he doesn't hear her ardent request for the immediate release from Agamemnon, the crass commander in chief.

KEYWORDS: Ovid, Heroides, Briseis, letter, love

Introductory notes

In the **Homeric epic** the beautiful princess from Lyrnessus, also known as Hippodameia or Astynome, Briseus' daughter or the captive from Brisa[1] occupies a primary position, since she functions as:

- (i) the emotional alibi of mythical Achilles on which his tremendous „μῆνις“ (wrath) and his disastrous decision to retire from the

homicidal battles are based;

(ii) Achilles' respectable mistress[2] and not a humble slave[3] who is subjected to her merciless fate and obliged to serve the unscrupulous murderer of her legal husband and three siblings with exemplary devotion[4];

(iii) the female figure that the authentic love[5] of the pre-elegiac amator equates her to the actual spouses of the rest Achaeans and specifically to fabled Helen;

(iv) the historical background in which the destructive dispute between Achilles and Agamemnon is showed vividly as compared with the hard conflict between Menelaus and Paris;

(v) the inspired signal for the elegiation of hero's story with the proud Trojan girl and for its skillful reduction to an elegiac „*origo*“ (origin, source; ancestor)[6].

In the **Propertian elegy** Briseis' love story is deployed as a unique „*exemplum*“ (example; instance; case), as the acute mental pain that overwhelms Achilles, the elegiac „*amator*“ (lover; enthusiastic admirer; man fond of women) because of her violent abduction redeem him from the dynastic feelings of impudent depreciation and ineffable despair[7]. At the same time the sincere mourning of faithful Briseis is contrasted with the unacceptable reaction of disloyal Cynthia[8]. In addition it highlights the insurmountable supremacy that is reflected by the elegiac pain of the non-marginalized, but exemplary „*puella*“ (young girl; maiden; slavegirl) against the emotional instability of the multipraised „*amator*“[9]. Undoubtedly the characteristic „asceticism and the elite aversion towards the body“[10], the analogous performance of the historical framework, as well as the artful humanization of the mythical figures with the impressive inversion concerning the orthodox elegiac version[11] are included among the remarkable elements of the Propertian poetic approach.

The thematic axis of the **Horatian ode** seems to be the agonized attempt of the heroine to be proved to be worthy of her admirable standard through her affected social position and the basic parameters of her remarkable temperament. For this reason with particular humor the poet intends to emphasize Phyllis' false decency and her self-interested attitude[12] and to underline the noticeable dominance of her royal origin[13],[14]: Horace makes an imaginative word game, due to the fact he harmonizes the etymological convergence of Xanthias who is inferior to